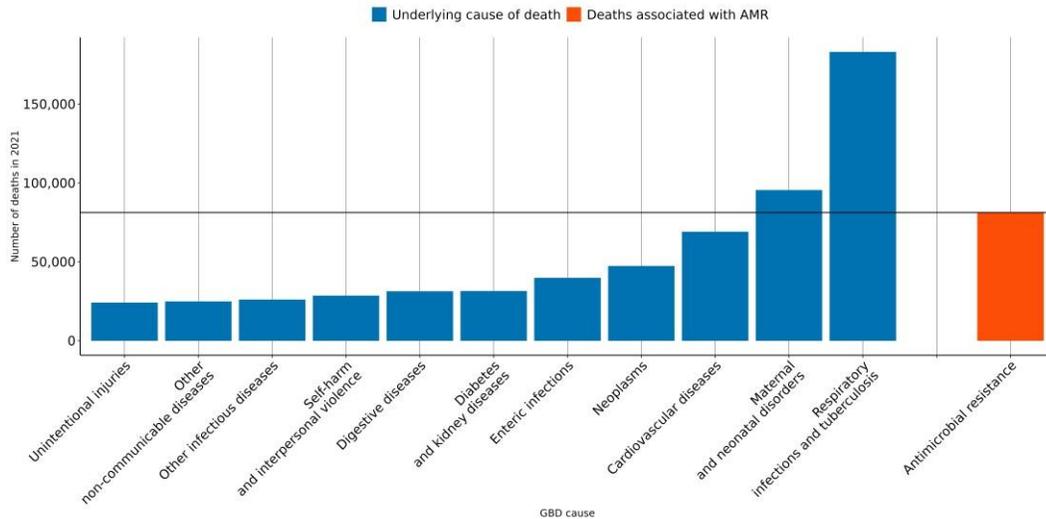

በኢትዮጵያ የፀረ-ተባይ መድኃኒት የመቋቋም (AMR) ሽክምት

የአፈጻጸም ማጠቃለያ

- ፀረ-ተባይ መድኃኒት መቋቋም (AMR) በዓለም አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ የሆነ የጤና ስጋት ነው። በኢትዮጵያ ከ1990 ዓ.ም. ጀምሮ በየዓመቱ ከ30,000 በላይ ሰዎች በኤሌምክር ምክንያት ሕይወታቸውን አጥተዋል።
- በ2021 በግምት 19,200 UI (15,600-22,800) ሰዎች በኤሌምክር ምክንያት የሞቱ ሲሆን 81,200 ዩኒ (67,200-95,300) በዚህ ቦታ ከኤምክር ጋር በተያያዘ የሞቱ ሰዎች ነበሩ።
- በ2021 ከኤምክር ጋር በተያያዘ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ሰዎች የሞቱት በአገሪቱ ውስጥ ከ5 ዓመት በታች ከሆኑት ሰዎች መካከል ነው ።
- በ2021 በጣም አደገኛ ከሆኑት በሽታ አምጪ መድኃኒቶች መካከል *Staphylococcus aureus* የሚባለው ሜቲሲሊን የመቋቋም ችሎታ ያለው፣ ከሌብሲያ የሳንባ ምች የመቋቋም ችሎታ ያለው የሦስተኛው ትውልድ ሴፋሎሰጊን እና የካርባፔኔም በሽታን የመቋቋም ችሎታ ያላቸው ስቴፕቶኮክስ የሳንባ ምች ይገኙበታል።

ስእል 1 በመሰረታዊ ምክንያት የሚሞቱ ሰዎች ቁጥር፣ እንዲሁም በ2021 ዓ.ም. ከኤሌምክር ጋር የተያያዙ ሰዎች

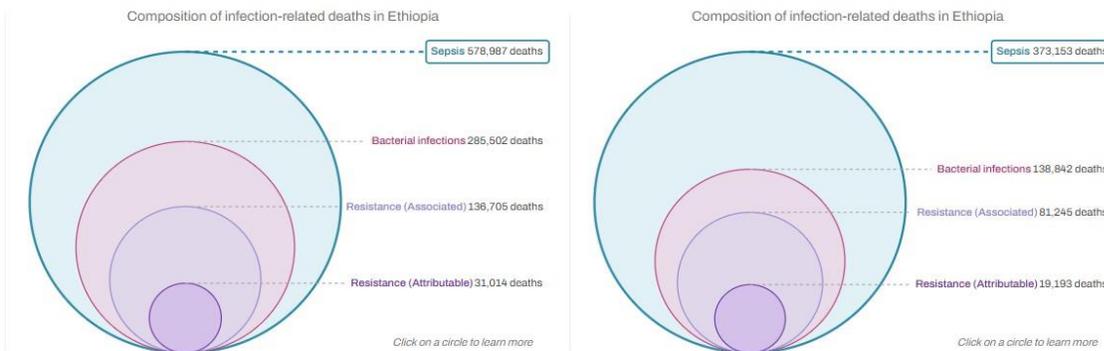
- እ.ኤ.አ በ2021 በሀገሪቱ ውስጥ ከሚከሰቱ የሞት ዋነኛ መንስኤዎች (በሰማያዊ ሁኔታ የሚታዩት) ጋር ሲነፃፀር ከኤሌምክር (በብርቱካን ባር በአኃዝ 2) ጋር በተያያዘ የሞቱት ሰዎች ቁጥር ከፍተኛ ነበር። ከኤሌምክር ጋር ተያይዘው የሚሞቱ ሰዎች የሚሞቱት ለበርካታ የዓለም የበሽታ ሽክምት (ጂቢ ዲ) መንስኤዎች ሲሆን ኤሌምክር ደግሞ ለሞት ዋነኛ መንስኤ አይደለም ።
- [በ2024 በተባበሩት መንግሥታት ጠቅላላ ጉባኤ ላይ ፀረ ተሕዋሳት መድኃኒቶችን የመቋቋም](#) ከፍተኛ ደረጃ ባለው ስብሰባ ላይ የአገሪቱ አባላት በ2030 ከኤምክር ጋር በተያያዘ በዓለም አቀፍ ደረጃ ከሚሞቱት ሰዎች ቁጥር ጋር ሲነፃፀር 10 በመቶ መቀነስ (ከ4.95 እስከ 4.45 ሚሊዮን) ለመቀነስ ተስማምተዋል። ይሁን እንጂ [በአሁኑ ጊዜ ያለው አዝማሚያ ከቀጠለ ከኤምክር ጋር ተያይዞ የሚሞቱት ሰዎች](#) ቁጥር 5.5 ሚሊዮን (UI 4.8 - 6.2) ሊደርስ እንደሚችል ትንቢቶችን ይጠቁማል ። ለኢትዮጵያ 10% መቀነስ ማለት ከኤሌምክር ጋር ተያይዞ የሚሞቱትን ሰዎች ቁጥር ወደ 75,500 መቀነስ ማለት ነው። በአሁኑ ወቅት ግን የዚህች አገር አዝማሚያ በ2030 ዓ.ም. ከኤሌምክር ጋር ተያይዞ እስከ 89,200 UI [70,100-114,000] ድረስ ሊደርስ ይችላል።

AMR በኢትዮጵያ

ቁልፍ መውሰድ

- ፀረ ተሕዋሳት መድኃኒቶችን መቋቋም (ኤኤምአር) በዓለም አቀፍ ደረጃ ከፍተኛ የጤና ጠንቅ ነው። ከ1990 ዓ.ም. ወዲህ በየዓመቱ ከአንድ ሚሊዮን በላይ ሰዎች ሕይወታቸውን አጥተዋል።
- በዓለም አቀፍ ደረጃ 4.71 (95% እርግጠኛ አለመሆን ኢንተርቫንሽ (UI) 4.2-5.2 ሚሊዮን ሰዎች በ2021 በባክቴሪያ መድኃኒት መቋቋም በሚችሉ ኢንፎክሽኖች ምክንያት የሞቱ ሰዎች ነበሩ።
- እንዲሁም 1.14 (UI 1 - 1.3) በተመሳሳይ ዓመት በባክቴሪያ መድኃኒት የመቋቋም ችሎታ ባለው ኢንፎክሽን ሳቢያ በሚሊዮን የሚቆጠሩ ሰዎች ለሕልፈተ ልማታቸው ተለይተዋል።
- 39 (UI 33 – 46) በባክቴሪያ ኤ ኤምአር ምክንያት የሚሞቱት ሰዎች ከ2025 እስከ 2050 ባለው ጊዜ ውስጥ አንድ ዓይነት እርምጃ ካልወሰዱ በስተቀር እንደሚሞቱ ተገልጿል። ይህም በየደቂቃው ሦስት ሰዎች ይሞታሉ ።

ስእል 2 ከ1990 እስከ 2019 ባለው ጊዜ ውስጥ በኢትዮጵያ ከኤኤምአር ጋር ተያይዞ ና በምክንያትነት ከ30 ዓመት የኢንፎክሽን ሞት ጋር ሲነፃፀር።

- እነዚህን እና ይበልጥ በዓይነ ሕሊናህ ለመሳል [የኢንፎክሽን መንስኤዎች እና የመቋቋም ውጤቶች ለሽክም ግምት \(MICROBE\) ይጎብኙ](#)
- በኢትዮጵያ እ.ኤ.አ. በ2021 ዓ.ም. በግምት 19,200 UI (15,600-22,800) በኤኤምአር ምክንያት የሞቱ ሰዎችን 81,200 UI (67,200-95,300) ከኤኤምአር ጋር በተያያዘ የሞቱ ሰዎች ነበሩ። እዚህ ላይ "ለሞት የሚዳረጉት" መድኃኒቶችን የመቋቋም ችሎታ ያላቸው ባክቴሪያዎች መድኃኒት የመቋቋም ችሎታ ባይዳከሙ ኖሮ መከላከል ይቻል ነበር። "አሶሺይትድ ሞት" ኢንፎክሽን ሙሉ በሙሉ ቢከላከል ኖሮ ባልተከሰተ ነበር ተብሎ ይታሰባል።
- በ204 አገሮች ኢትዮጵያ በ2021 ዓ.ም. ከኤኤምአር ጋር ተያይዞ በ25ኛው የእድሜ ደረጃ ሚቶች ቁጥር ከፍተኛ ውሏል።
- ሠንጠረዥ 1 በ2021 ለአብዛኞቹ ሰዎች ሞት ምክንያት የሆኑት ባክቴሪያዎች (↑ ከ1990 እስከ 2021 ባሉት ዓመታት በየዓመቱ እየጨመረ የመጣ ↓ ዓመታዊ አዝማሚያ እየቀነሰ መምጣቱን ያመለክታል) እንዲሁም በ2021 አብዛኞቹን ሰዎች ለሞት ያደረጉትን በሽታ አምጪ መድኃኒቶች ጥምረት ያሳያል።

ሠንጠረዥ 1. በ2021 በአብዛኛው ለሞት የሚዳርጉ ባክቴሪያዎች (በፖረንጌሲስ ውስጥ የሚሞቱ ሰዎች ቁጥር)

Burden rank	Overall susceptible and resistant		Associated		Attributable	
		UI (min-max)	↓/↑	UI (min-max)	↓/↑	UI (min-max)
	Mycobacterium tuberculosis 30,200 UI (25,600-34,700)	↓	Klebsiella pneumoniae 15,300 UI (12,900-17,800)	↓	Klebsiella pneumoniae 3,820 UI (3,040-4,590)	↓
	Streptococcus pneumoniae 18,900 UI (16,100-21,600)	↓	Streptococcus pneumoniae 13,400 UI (10,400-16,500)	↓	Escherichia coli 2,780 UI (2,140-3,410)	↓
	Klebsiella pneumoniae 16,000 UI (13,500-18,600)	↓	Escherichia coli 12,800 UI (10,500-15,200)	↓	Streptococcus pneumoniae 2,700 UI (1,740-3,670)	↓
	Escherichia coli 13,800 UI (11,200-16,300)	↓	Pseudomonas aeruginosa 7,910 UI (6,430-9,380)	↓	Acinetobacter baumannii 2,390 UI (2,070-2,710)	↓
	Pseudomonas aeruginosa 10,800 UI (9,250-12,400)	↓	Staphylococcus aureus 6,960 UI (5,150-8,760)	↓	Pseudomonas aeruginosa 2,100 UI (1,650-2,560)	↓
	Staphylococcus aureus 10,800 UI (9,230-12,300)	↑	Acinetobacter baumannii 6,290 UI (5,380-7,200)	↓	Staphylococcus aureus 1,660 UI (1,160-2,150)	↑
	Acinetobacter baumannii 6,480 UI (5,550-7,420)	↓	Group B Streptococcus 3,200 UI (2,340-4,060)	↓	Serratia spp. 687 UI (525-849)	↓
	Group B Streptococcus 5,170 UI (3,940-6,400)	↓	Serratia spp. 2,460 UI (1,680-3,030)	↓	Mycobacterium tuberculosis 657 UI (0-2,080)	↑
	Shigella spp. 5,000 UI (2,780-7,230)	↓	Mycobacterium tuberculosis 2,130 UI (438-5,770)	↑	Enterobacter spp. 564 UI (467-662)	↓
	Serratia spp. 3,160 UI (2,450-3,860)	↓	Enterobacter spp. 2,020 UI (1,680-2,360)	↓	Group B Streptococcus 409 UI (233-585)	↑

Annualized rate of change (1990-2021):
 <-3% (dark blue), -1.5% to 0% (light blue), 1.5% to 3% (medium blue), >5.0% (dark red)
 -3% to -1.5% (medium blue), 0% to 1.5% (light blue), 3% to 5% (medium blue)

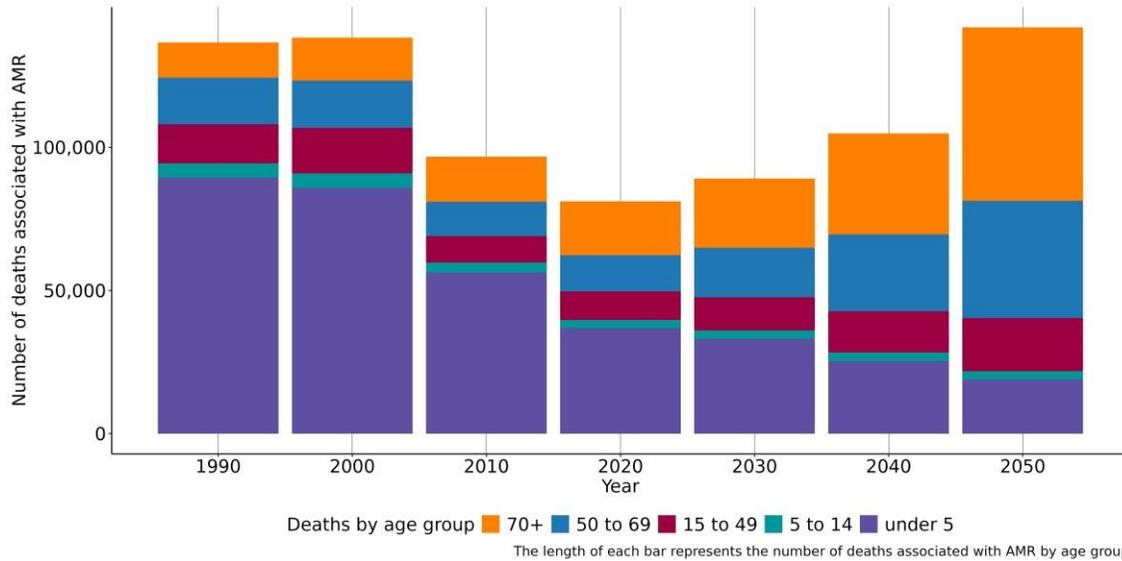
ሠንጠረዥ 2። በ2021 አብዛኛውን ሞት የሚያስከትሉ ጥምረት (በፖሊንሜሲስ ውስጥ የሚሞቱ ሰዎች ቁጥር)

Burden Rank	Associated		Attributable	
		UI (min-max)	↓/↑	UI (min-max)
	Klebsiella pneumoniae Beta-Lactam/Lactamase Inhib. 15,000 UI (12,500-17,400)	↓	Streptococcus pneumoniae Carbapenems 1,590 UI (879-2,310)	↓
	Klebsiella pneumoniae TMP-SMX 14,300 UI (12,000-16,600)	↓	Staphylococcus aureus Methicillin 914 UI (574-1,250)	↑
	Escherichia coli Aminopenicillin 12,900 UI (10,500-15,300)	↓	Klebsiella pneumoniae 3GC 799 UI (493-1,100)	↓
	Klebsiella pneumoniae 3GC 10,600 UI (8,690-12,500)	↓	Acinetobacter baumannii Carbapenems 746 UI (491-1,000)	↑
	Escherichia coli Beta-Lactam/Lactamase Inhib. 10,100 UI (8,190-12,100)	↓	Klebsiella pneumoniae TMP-SMX 651 UI (325-977)	↓
	Escherichia coli TMP-SMX 9,850 UI (7,940-11,800)	↓	Mycobacterium tuberculosis MDR excluding XDR 646 UI (0-2,050)	↑
	Streptococcus pneumoniae TMP-SMX 9,660 UI (6,390-12,900)	↓	Klebsiella pneumoniae Beta-Lactam/Lactamase Inhib. 636 UI (283-988)	↓
	Klebsiella pneumoniae Aminoglycosides 9,150 UI (7,190-11,100)	↓	Klebsiella pneumoniae Aminoglycosides 632 UI (452-812)	↓
	Streptococcus pneumoniae Macrolides 8,560 UI (6,710-10,400)	↓	Escherichia coli 3GC 616 UI (372-860)	↑
	Escherichia coli Fluoroquinolones 8,100 UI (5,660-10,500)	↑	Klebsiella pneumoniae Carbapenems 615 UI (453-777)	↑

Annualized rate of change (1990-2021):
 <-3% (dark blue), -1.5% to 0% (light blue), 1.5% to 3% (medium blue), >5.0% (dark red)
 -3% to -1.5% (medium blue), 0% to 1.5% (light blue), 3% to 5% (medium blue)

- በ2021 በአብዛኛው ለሞት የሚዳርጉት ተላላፊ በሽታዎች (በፖሊንሜሲስ) የደም ሥር ኢንፌክሽኖች (65,100 ዩ.ኤ. (50,200-80,000))፣ የመተንፈሻ አካላት ኢንፌክሽን (excl... ኮቪድ) (53,000 UI (45,900-60,100))፣ ተቅማጥ (37,700 UI (25,700-49,700)) ፣ ቱቤር ኮሎሲስ (30,200 UI (25,600-34,700)) እና ሜንንጅተስ (12,900 UI (10,900-14,900))

ስእል 3። ከ1990-2020 እስከ 2050 ባለው የዕድሜ ክልል ውስጥ ከሚገኙ ሰዎች ጋር በተያያዘ ከኤምአር ጋር ተያይዞ የሚሞቱ ሰዎች ቁጥር

- በኢትዮጵያ እድሜያቸው ከ5 ዓመት በታች የሆኑ ሰዎች በ1990ም ሆነ በ2021 ከአምስት ጋር በተያያዘ ከፍተኛ ቁጥር ያላቸው ሰዎች መሞታቸውን የተመለከቱ ሲሆን ይህም በተለይ ከ5 ዓመት በታች የሆኑ አንቲባዮቲክ መድኃኒቶችን መቋቋም ለሚችሉ ኢንፌክሽኖች ተጋላጭ መሆናቸውን ያመለክታል። በ2021 ከ5 ዓመት በታች ከሆኑት መካከል ከአምስት ጋር በተያያዘ የሞቱት ሰዎች ቁጥር 35,800 ዩ.ኤ. (25,50046,000) ሲሆን ከ100,000 ሰዎች መካከል የሞቱት ሰዎች ቁጥር ግን 954 UI (799-1,110) ነበር።

የኢትዮጵያ የመረጃ ምንጮች

በአጠቃላይ 19,513 የጥናት-ቦታ-ዓመታትን የሚሸፍኑ 520 ሚሊዮን ግለሰቦች መዝገቦች ወይም ገለልተኛ ቦታዎች ለግምት ሂደታችን መረጃ ሆኖ ጥቅም ላይ ውሏል። ለዚህች አገር የመግቢያ መረጃ ንዑስ ክፍል ከዚህ በታች ይታያል።

ሠንጠረዥ 3። የመረጃ ኢንፎርሜሽን በምንጭ አይነት ለኢትዮጵያ

ምንጭ አይነት	ዓመታት	የናሙና መጠን	የናሙና መጠን አሃዶች
የሚቸነት ክትትል (አነስተኛ የሆነ የወራሪ ሕብረ ሕዋስ ናሙና [MITS])	2010-2021	146	ሞት
አንቲባዮቲክ አጠቃቀም	1990-2021	1,515	የጥናት ዓመት የመረጃ ነጥቦች
የማይክሮቢያል ወይም የላብራቶሪ መረጃ ያለ ውጤት	1990-2021	32,694	ራስን ማግለል
የሥነ ጽሑፍ ጥናት	1990-2021	21,482	ጉዳዮች/ማግለል/susceibility tests
ነጠላ መድኃኒት የመቋቋም ፕሮግራም መረጃ	2010-2021	4,319	አንቲባዮቲክ የመጠቃት ምርመራ

ተጨማሪ መረጃ

ስለ GRAM

የፀረ-ተባይ መቋቋም (GRAM) ፕሮጀክት ዓለም አቀፍ ምርምር (GRAM) ፕሮጀክት ዓላማ በመላው ዓለም በፀረ-ተባይ የመቋቋም (AMR) ሽኩቻ ወሰን ያለውን ስፋት እና አዝማሚያዎች በትክክል እና ወቅታዊ ግምቶችን ለማመንጨት ነው። ይህም ለውሳኔ አሰጣጥ እና ምርምር የሕክምና መመሪያዎችን እና አጀንዳዎችን ለማሳወቅ, እየታዩ ያሉ ችግሮችን ለመለየት እና ዓለም አቀፍ ስልቶችን ለማሳወቅ አዝማሚያዎችን ለመከታተል እንዲሁም በጊዜ ሂደት ጣልቃ ገብነት ግምገማን ለማቀላጠፍ.

ግራም የአክሲዮርድ-IHME ስትራቴጂክ አጋርነት የኒቨርሲቲ ሰንደቅ ዓላማ ፕሮጀክት ነው። ግራም የተጀመረው ከዩናይትድ ኪንግደም የጤና እና የማህበራዊ እንክብካቤ ሚኒስቴር ፍሌሚንግ ፊንድ እና ዌልዘምስ ትራስት በተገኘ ድጋፍ ነው።

ሁሉም ሀብቶች

በ [IHME ላይ በ AMR ትንታኔ ላይ ለሁሉም ሀብቶች](https://www.healthdata.org/antimicrobial-መቋቋም-ይጎብኙ) <https://www.healthdata.org/antimicrobial-መቋቋም-ይጎብኙ>.

እነዚህን እና ይበልጥ በዓይነ ሕሊና ለመሳል [የኢንፌክሽን ምክንያቶችን መለካት እና የመቋቋም ውጤቶች ለሽክም ግምት \(MICROBE\) ይጎብኙ](#).

የዳታ ምንጮች

የዳታ አስገባ ምንጮችን ዝርዝር በየአገሩ ለማውረድ እና AMR ውጤቶችን በክልል ለማውረድ [ግሎባል ሄልዝ ዳታ ኤክስፕሪጅ \(GHDx\) ይጎብኙ](#).

እኛን ያነጋግሩን

- ከመንግስት ባለስልጣናት፣ ከጤና መስሪያ ቤቶች ወይም ከምርምር ተቋማት የሚነሱትን ትንታኔና ጥያቄዎች በተመለከተ ለቀረበላቸው ጥያቄዎች፣ engage@healthdata.org
- ከመገናኛ ብዙሃን ጋር ለተያያዙ ጥያቄዎች media@healthdata.org
- **Bluesky** @ihmeuw.bsky.social
- **ትዊተር** @IHME_UW
- **ፌስቡክ** <https://www.facebook.com/IHMEUW>
- **ሊንክድኢን** <https://www.linkedin.com/company/institute-ለጤና-ሜትሪክ-እና-ግምገማ>